

Allmänna bestämmelser för arbeten i och användning av kommunal mark i Vetlanda kommun

Dokumenttyp:	Riktlinje
Beslutad av:	Tekniska nämnden (2016-04-21)
Gäller för:	Tekniska kontoret, entreprenörer med flera
Giltig fr.o.m.:	2016-04-21
Dokumentansvarig:	Gatu-parkchef, tekniska kontoret
Senast reviderad:	2022-09-27
Senast granskad:	2022-09-27

Förord

Dessa bestämmelser, vilka åtföljs av detaljerade regler och anvisningar, har tagits fram för att kommunen såväl i egenskap av väghållare, som förvaltare av allmän mark, ska kunna ge förutsättningar för en god framkomlighet och säkerhet i samband med arbeten på gator och vägar, minimera skador och störningar vid grävningar i mark, samt värna om stadsbild och miljö vid användningen av offentliga platser inom kommunen.

Arbete i gatu- och vägområdet innebär ofta en stor risk för den personal som utför arbetet, men utgör även en fara för trafikanterna. Dessutom kan sådana arbeten orsaka väsentliga störningar i framkomligheten runt själva arbetsplatsen och inte sällan påverkar arbetena även trafikflödet i närliggande områden och ibland i hela stadsdelar.

Därför är det viktigt att arbetena samordnas och att arbetsplatsen utmärks på ett tydligt och säkert sätt samt att avstängningsanordningar är av rätt kvalitet och att arbetet utförs vid lämpliga tidpunkter.

Bestämmelserna tillsammans med underordnade regler och anvisningar riktar sig således till dem som utför arbete på eller i gator, vägar, parker etcetera och de som tillfälligt vill använda en offentlig plats för annat än avsett ändamål.

Den som avser att utföra arbeten på kommunala gator och övriga trafikerade ytor ska upprätta trafikanordningsplaner för godkännande av Tekniska kontoret.

Schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark fodrar också tillstånd. Även ansökan om grävtillstånd inlämnas till Tekniska kontoret.

Tillstånd att använda offentlig plats för annat än avsett ändamål söks hos polismyndigheten som begär in ett yttrande från kommunen.

Innehåll

Allmänna bestämmelser för arbeten i och användning av kommunal mark i Vetlanda kommun.....	1
Förord	2
Inledning	5
Allmänt.....	6
Allmän (plats)mark.....	6
Offentlig plats.....	6
Kommunal mark.....	6
Väghållning och väghållare	6
Förvaltning och förvaltare.....	6
Trafikytor.....	6
Vägarbete.....	7
Vägarbetsplats	7
Grävningsarbeten	7
Arbetsområde (arbetszon).....	7
Markupplåtelse på annan plats i samband med väg- och grävarbeten.....	7
Byggherre.....	7
Ledningsägare	7
Utförare.....	7
Entreprenör.....	8
2 Författningar, föreskrifter och ansvar	9
2:1 Lagar och Förordningar	9
2:1 Lokala föreskrifter	9
2:1 Övriga styr- och referensdokument.....	9
2:1 Väghållaransvar.....	9
2:1 Byggherreansvar	9
2:1 Entreprenöransvar	9
2:1 Ledningsägarens ansvar	10
2:1 Ansvar för nyttjare av offentlig plats	10
3 Anmälan, ansökningar och tillstånd	11
Allmänt.....	11

3:1 Tekniska krav och avtal	11
3:1 Arbete på trafikytor	11
3:1 Tillfällig lokal trafikföreskrift vid vägarbete	11
3:1 Schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark	11
3:1 Tillfällig användning av offentlig plats	12
3:1 Övriga tillstånd	13
4 Samordning, anmälan och information	14
4:1 Samordning av arbeten.....	14
4:1 Anmälan om planerade arbeten	14
4:1 Information till övriga parter	14
4:1 Trafikinskränkningar	14
5 Syn	16
6 Återställningsarbete.....	16
6.1 Kostnadsansvarig - återställning	16
6.2 Ansvarsövertagande vid återställning.....	16
7 Slutbesiktning	17
8 Påföljder med mera.....	18

Inledning

Arbeten som utförs i och på kommunens gator, vägar och på övriga allmänna platser innebär ofta störningar och säkerhetsrisker för den personal som utför arbetet, men även för dem som färdas på gator och vägar, eller vistas i andra områden där arbeten pågår. Därför finns det ett behov av att utfärda tydliga bestämmelser för att underlätta framkomligheten samt för att minimera störningar och risker.

Grundläggande bestämmelser för arbeten på vägar och mark återfinns i ett flertal lagar, förordningar, kungörelser, författningar och föreskrifter.

Vetlanda kommun har härutöver utfärdat dessa allmänna bestämmelser samt detaljerade regler, anvisningar och riktlinjer för;

- arbete på gator och trafikytor där kommunen är väghållare, ("**arbete på väg**")
- schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark, ("**grävanvisningar**")
- användande (nyttjande) av offentlig plats, ("**upplåtelse**")

Tekniska kontoret avser att kontinuerligt revidera och komplettera dokumenten för att säkerställa att aktuella krav på trafiksäkerhet och arbetsmiljö beaktas.

Bestämmelserna samt ovan angivna regler och anvisningar gäller för alla som låter utföra arbete på eller i kommunal mark samt de som önskar använda en offentlig plats för annat än avsett ändamål.

Om ett arbete **inte** utförs i enlighet med allmänna bestämmelser, och underordnade regler och anvisningar, och om brister inte åtgärdas inom angiven tid efter påpekande, äger Tekniska kontoret rätt att stoppa arbetet.

Vid "arbete på väg" kan dessutom kommunen komma att inspektera arbetsplatsen och tillämpa Trafikverkets kontrollmanual (APV 2009-09-10) i tillämpliga delar med avgifter.

1 Begreppsförklaringar

Allmänt

Här beskrivs innebörden av vissa begrepp som förekommer i dessa bestämmelser samt i övriga dokument (Regler och anvisningar) som bestämmelserna hänvisar till.

Allmän (plats)mark

Allmän mark är enligt plan- och bygglagen gator, vägar, torg, parker och övriga områden som är allmänt tillgängliga och avsedda för gemensamt behov inom områden med detaljplan. Det inkluderar även kvartersmark och gångbanor i anslutning till fastigheter.

Offentlig plats

Offentlig plats är enligt ordningslagen bl.a. allmänna platser men också sådana platser som enligt de allmänna lokala ordningsföreskrifterna för kommunen ska jämföras med offentliga platser, t.ex. idrottsplatser, badplatser och begravningsplatser under förutsättning att områdena är tillgängliga för allmänheten.

Kommunal mark

Med kommunal mark avses såväl allmän platsmark som offentlig plats, samt ej planlagda områden som förvaltas av kommunen. Sådan mark får inte stängas av för allmänheten eller tas i anspråk för annat ändamål utan tillstånd.

Väghållning och väghållare

Väghållning är byggande och drift av vägar och gator.

Staten genom Trafikverket är väghållare för allmänna vägar och där gäller deras föreskrifter. Det finns också många vägar på landsbygden som kompletterar det allmänna vägnätet i form av enskilda vägar. Vägsamfälligheter ansvarar oftast för dessa, men även enskilda markägare kan vara väghållare. Oftast utgår statliga och kommunala bidrag för drift och skötsel.

Kommunen är genom Tekniska kontoret väghållare för det kommunala gatu- och vägnätet och inom dem gäller dessa allmänna bestämmelser.

Förvaltning och förvaltare

Med förvaltning avses tillsyn, underhåll och skötsel av kommunal mark. Förvaltare av kommunal mark är Tekniska kontoret. Kommunala fastighetsbolag förvaltar och underhåller också kommunal mark.

Trafikytor

Med trafikytor avses gator, vägar, gångbanor, gång- och cykelleder samt övriga ytor som är avsedda för fordons- eller gångtrafik.

Vägarbete

Med vägarbete avses arbeten som normalt kan hänföras till de olika aktiviteter som ingår i byggande, underhåll och drift av gator och vägar och dess installationer. Arbetet kan bedrivas på, i och under gatan eller vägen eller i nära anslutning till trafikerade ytor.

Vägarbetsplats

Vägarbetsplatsen börjar där den första trafikanordningen (t.ex. sidomarkeringsskärm) efter ett varningsmärke är utplacerad, m.a.o. den plats där trafikflödet begränsas vilket medför att trafikanten tvingas ta hänsyn eller bromsa eller svänga.

Grävningsarbeten

Med grävning avses ett arbete där en yta eller ett skikt bryts upp för att utföra någon slags av urschaktning i de underliggande marklagren, som sedan behöver återställas. Det kan till exempel vara schaktning som utförs för ledningsarbeten, för iordningställande av ytor som ska beläggas, för grundläggning av fundament och stolpar, eller för markberedning som utförs inom ett grönområde.

Arbetsområde (arbetszon)

Arbetsområdet är det område som står till förfogande för att arbetet ska kunna utföras.

Markupplåtelse på annan plats i samband med väg- och grävarbeten

Möjlighet att disponera kommunal mark (offentlig plats) för ändamål som inte ingår i själva väg-, schakt- och ledningsarbetet (t.ex. uppställning av manskapsvagnar, redskapsbodar, containrar och andra upplag på mark som ligger utanför arbetsområdet), faller dock under Ordningsslagen.

Ansökan för sådant utnyttjande ställs till Polismyndigheten, som beslutar efter samråd med väghållare eller förvaltare.

Byggherre

Byggherren är den som tar initiativet till och låter utföra ett arbete i eller på kommunal mark, i egen regi eller med hjälp av en entreprenör.

Ledningsägare

Med ledningsägare menas i detta dokument den som äger och/eller är ansvarig för drift och underhåll av ledning eller anläggning som förläggs i kommunal mark. I regel föreligger ett avtal mellan kommunen och ledningsägarens, vilket reglerar inbördes ansvar och förpliktelser. Beteckningen ledningsägare jämföras här med utförare.

Utförare

Med benämningen utförare menas här byggherren eller av denne anlitad entreprenör.

Entreprenör

I detta dokument används ibland beteckningen entreprenör för den som byggherren anlitar för att utföra arbetet.

2 Författningar, föreskrifter och ansvar

2:1 Lagar och Förordningar

- Exempel på lagar och förordningar m.m. som ska iakttas vid arbete inom trafikytor
- Väglagen (1971:948) och Vägkungörelsen (1971:954)
- Plan och bygglagen (1987:10)
- Miljöbalken (1998:808)
- Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)
- Arbetsmiljölagen (1977:1160) och Arbetsmiljöförordningen (1977:1166)
- Ordningslagen (1993:1617)
- Trafikförordningen (1998:1276)
- Vägmärkesförordningen (2007:90)

2:1 Lokala föreskrifter

Exempel på föreskrifter berör arbeten och aktiviteter inom kommunal mark

- Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Vetlanda kommun
- Lokala trafikföreskrifter för Vetlanda kommun

2:1 Övriga styr- och referensdokument

- Tekniska förvaltningens generella trafikanordningsplaner
- Regler & Anvisningar vid arbete inom kommunala trafikytor
- Regler & Anvisningar vid schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark
- Anvisningar och riktlinjer vid användning av offentlig plats
- Stadsmiljöprogrammet
- Handboken "Arbete på väg"

2:1 Vaghållaransvar

Tekniska nämnden ansvarar för drift och underhåll av det kommunala gatu- och vägnätet. Vaghållare för allmänna vägar är Trafikverket med regionindelade utförarorganisationer. Vaghållare för enskilda vägar är Vägsamfälligheter eller enskilda markägare.

2:1 Byggherreansvar

Byggherren är den som låter utföra arbetet och ansvarar för att lagar och föreskrifter följs, att erforderliga tillstånd inhämtas, samt att anlitade entreprenörer följer de anvisningar som vaghållaren eller förvaltaren har meddelat.

2:1 Entreprenöransvar

Av byggherren utsedd entreprenör har ansvar att följa dessa allmänna bestämmelser och de regler och anvisningar som kommunen utfärdat vilka berör dennes uppdrag vid arbeten på väg, schakt- och lednings-arbeten och för övriga arbeten där denne nyttjar kommunal mark.

2:1 Ledningsägarens ansvar

Det är ledningsägaren i egenskap av byggherre/beställare som ikläder sig det huvudsakliga ansvaret när ett grävningsarbete utförs inom kommunal mark. Denne ställs således till svars om av denne anlita d entreprenör inte följer fastställda regler och anvisningar och/eller orsakar fel och brister i arbetet.

2:1 Ansvar för nyttjare av offentlig plats

Den som vill använda en offentlig plats för annat än avsett ändamål svarar för att erforderligt tillstånd inhämtas från polismyndighet och att uppställda villkor följs.

3 Anmälan, ansökningar och tillstånd

Allmänt

Arbete inom kommunal mark ska alltid **anmälas** till och fordrar i regel tillstånd av Tekniska kontoret. Tillstånd krävs för arbete på trafikytor och för schaktning och ledningsarbeten i kommunal mark.

Användning av offentlig plats inom detaljplanelagt område för annat än avsett ändamål kräver, med vissa undantag, tillstånd av polismyndigheten. Tillstånd får meddelas bara om kommunen tillstyrkt ansökan.

Samtliga ovan angivna tillstånd kan krävas för ett och samma arbete.

3:1 Tekniska krav och avtal

För att anlägga och underhålla anläggningar, ledningar och dylikt i kommunal mark fordras avtal med Tekniska kontoret.

Arbete i gatu- och grönområden ska planeras och utföras på ett sådant sätt att anläggningars konstruktion, bärighet och slitstyrka består. Arbeten intill ledningar och kablar utförs i enlighet med ledningsägarens föreskrifter. Krav kan även ställas på utformning vid installationer inom stadskärnan.

3:1 Arbete på trafikytor

Vid arbete som utförs på trafikytor ska utföraren upprätta en trafikordningsplan (TA-plan). Denna ska inlämnas till Tekniska kontoret för granskning.

TA-planen ska redovisa hur trafiken ska ledas förbi arbetsplatsen så att såväl personal som trafikanter skyddas mot olyckor – och hänsyn tas för att minimera störningar i trafikflödet.

Tekniska kontoret bedömer också om ytterligare insatser behövs för att arbetena ska kunna genomföras på ett effektivt och säkert sätt.

Godkännande av en TA-plan innebär att utföraren förbinder sig att följa dessa allmänna bestämmelser, och underordnade regler och anvisningar för "arbete på väg".

3:1 Tillfällig lokal trafikföreskrift vid vägarbete

För att en TA-plan ska kunna godkännas kan krävas att en tillfällig lokal trafikföreskrift utfärdas angående hastighetsbegränsningar och framkomlighet. Dessa föreskrifter registreras och delges berörda myndigheter och organisationer.

3:1 Schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark

Ansökan om tillstånd för schakt- och ledningsarbeten lämnas till Tekniska kontoret, som vidarebefordrar dessa handlingar till berörda instanser.

Som villkor för tillstånd gäller att utföraren förbinder sig att följa dessa allmänna bestämmelser samt underordnade regler och anvisningar för schakt- och ledningsarbeten i kommunal mark.

Ansökan om tillstånd ska inges ske minst **7** arbetsdagar före igångsättande.

Tillstånd ska sökas för varje objekt. Ansökningsblankett för grävning i kommunal mark finns på Vetlanda kommuns hemsida, kommun.vetlanda.se

Till ansökan ska bifogas

- TA-plan med skiss
- tidpunkt för start och färdigställande
- föreslaget ledningsläge (ritning)

Akuta arbeten anmäls till Tekniska kontoret, senast första arbetsdagen efter att arbetet har påbörjats. Vid akuta arbeten ska väghållarens generella trafikanordningsplaner följas och anpassas efter rådande förhållandena på platsen.

3:1 Tillfällig användning av offentlig plats

Vid behov av att tillfälligt använda offentlig plats för **annat ändamål** än att utföra arbeten på väg och/eller utföra schaktnings och ledningsarbete, till exempel för att använda offentlig plats för en uteservering, kranarbeten, byggbelamringar, informationstavlor, byggnadsställningar, och övrigt tillfälligt nyttjande av allmän plats – måste tillstånd sökas på polismyndigheten med hänvisning till Ordningsslagen.

I sådana ärenden inhämtar polismyndigheten yttrande från kommunen, vilken har rätt att avstyrka ansökan. Kommunen förutsätter därmed att användaren hör samman anvisningar och riktlinjer som kommunen utfärdar, vilka meddelas som villkor i yttrande till polisen. Dessa yrkanden ligger sedan till grund för de villkor som myndigheten låter meddela i tillståndsärendet.

Kommunen har således rätt att ange de villkor som behövs för att tillgodose de intressen som kommunen har att bevaka i fråga om skötsel och drift av den offentliga platsen, markanvändning, stadsbild, miljö och trafik. Ersättning för användning av offentlig plats regleras i särskilda bestämmelser.

Polisen ställer även krav på allmänna ordningen och säkerhetsåtgärder för personer och egendom. Vid åsidosättande av åtgärder, underlåtelse att följa föreläggande och vid övriga förseelser enligt Ordningsslagen kan den sökande ådra sig påföljder i form av vite eller böter.

Om den offentliga platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd, behövs endast kontakt med markförvaltare för ett godkännande.

En TA-plan med ritning eller skiss kan dock komma att krävas om användningen avser en offentlig plats som helt eller delvis utgör en trafikerad led eller yta. OBS användningen får ej utgöra hinder för gående, cyklister, funktionshindrade eller övriga trafikanter.

Tekniska kontoret kan hjälpa till med att preliminärt bedöma ärendet innan kontakt tas med polismyndigheten.

3:1 Övriga tillstånd

Utföraren eller den som tillfälligt använder en offentlig plats ansvarar dels för att arbetet bedrivs och platsen används i enlighet gällande lag och förordning dels att övriga tillstånd som kan erfordras inhämtas.

4 Samordning, anmälan och information

4:1 Samordning av arbeten

Det är av stor vikt att arbeten i och på kommunal mark samordnas redan i planeringsskedet. Tekniska kontoret ska därför informeras om förestående arbeten.

Det är speciellt viktigt när flera aktörer har behov av att utföra arbeten i eller i omedelbar närhet till trafikytor. Ingrepp i trafiken innebär alltid någon form av inskränkning. Det är därför mycket viktigt att varje åtgärd i arbetena planeras noga, och att de samordnas för att minimera risker och för att reducera intrång och störningsmoment.

4:1 Anmälan om planerade arbeten

För att kommunen ska ha möjlighet att planera och samordna verksamheter inom sina områden och sektorer så ska Byggherren anmäla och informera Tekniska kontoret om de investerings- och underhållsarbeten som denne avser att utföra under året. Om det är möjligt är det bra om Byggherren även kan redovisa planer för de närmaste kommande åren. Anmälan om planerade arbeten ska ange typ av arbete, följt av en enkel tidsplan. Dessa redovisas vid första gräv mötet för året.

4:1 Information till övriga parter

Vid schaktningsarbeten, gatuavstängningar, byggbelamringar, upplagsplatser etcetera ska berörda fastighetsägare och affärsinnehavare meddelas. Extra försiktighetsåtgärder ska iakttas vid skolor, vårdhem, lekplatser och dylikt.

Vid större omfattning på arbetena meddelas även allmänheten på lämpligt sätt.

Ansvaret för att sådan information delges berörda parter – åligger således Byggherren.

4:1 Trafikinskränkningar

Tekniska kontoret informerar berörda myndigheter och organisationer när Tillfälliga Föreskrifter och Trafikanordningsplaner måste utfärdas för ett vägarbete.

Inga avsteg eller ändringar får göras ifrån Tillfälliga Föreskrifter, eller från granskad TA-plan, (på grund av att vissa förhållanden kan ha förändrats sedan granskandet erhöles) – utan att först rådgöra med Tekniska kontoret.

OBS! Vid eventuella ändringar och/eller kompletteringar så måste Tekniska kontoret återigen informera Räddningstjänsten, Polismyndighet, och Bussbolagen, vilket även dokumenteras.

Det förväntas dock att Utföraren själv informerar och meddelar Fastighetsägare, Näringsidkare och andra berörda intressenter om ändringarna som medför förändrade förutsättningar för dessa parter.

Vid akuta arbeten som utförs efter ordinarie arbetstider, (då Tekniska kontoret inte kan kontaktas), måste utföraren även informera ovanstående myndigheter och

organisationer. Ärendet måste dock rapporteras i efterhand (senast nästföljande arbetsdag) till Tekniska kontoret.

5 Syn

Innan arbetet startar ska Utföraren besikta platsen. Vid ett större arbete, samt vid arbeten där vegetation eller installationer kommer att beröras måste Utföraren kontakta Tekniska kontoret som samordnar träff med berörda för gemensam syn. Besiktningen (med eller utan representanter från Tekniska kontoret) ska dokumenteras, gärna med foto. Se ”**Grävanvisningar**”.

Dokumentationen ska omfatta:

- Arbetsområdets omfattning/utbredning.
- Gatans och anläggningarnas standard och ev. skador samt åldersslitage
- Träd, växter och grönområden som berörs av arbetet, även upplag och transportvägar
- Värdering av träd, buskar och andra växter som måste tas bort på grund av arbetet.
- Skyddsåtgärder som behövs
- Omfattning av återställande

Värdering görs genom överenskommelse.

6 Återställningsarbete

Följande avsnitt gäller generellt. Detaljerade anvisningar återfinns i regler och anvisningar för **Schakt- och ledningsarbeten**, samt i anvisningar och riktlinjer för **Nyttjande av Offentlig plats**.

6.1 Kostnadsansvarig - återställning

Tekniska kontoret ombesörjer återställning av ytskikt och beläggningar, återsättning råkantsten, markplattor och gatsten samt återställning av vegetation om inget annat meddelas i samband med tillståndsgivningen av arbetet.

Byggherren ska ersätta väghållaren för dessa återställningsarbeten och framtida underhållskostnader enligt gällande prislista för återställningsarbeten, se bilaga 2. Prislistan justeras årligen i förhållande till det index som anges.

Även åtgärder som krävs för skador i mark, på anläggning eller annan anordning utanför den tillståndsgivna ytan kommer att debiteras byggherren efter skadans omfattning, samt de ev. kostnader som kan uppkomma för framtida underhåll.

6.2 Ansvarsövertagande vid återställning

Utföraren ska svara för framkomlighet för trafikanter med mera tills väghållaren övertagit ansvaret i minst **5** dagar efter att anmälan om färdigställande mottagits.

7 Slutbesiktning

Utföraren kallar till slutbesiktning med Tekniska kontoret och Entreprenören.

I vissa fall räcker det med den besiktning som Tekniska kontoret gör i samband med inmätningen av ytan för återställning av asfalt. Detta är i så fall en särskild överenskommelse mellan Tekniska kontoret och ledningsägaren/byggherren.

8 Påföljder med mera

Inga arbeten får utföras på kommunal mark utan tillstånd av kommunen. Om ett arbete påbörjas utan tillstånd kan polisanmälan ske och arbetet stoppas av kommunen.

Om reglerna och anvisningarna vid arbete inom kommunala trafikytor inte följs och bristerna inte åtgärdas inom angiven tid kan kommunen utdöma vite.

I ansökan om granskande av TA-plan och i ansökan om grävttillstånd ska utföraren skriftligen förbinda sig att följa dessa bestämmelser och underordnade regler och anvisningar och att i förekommande fall utge sådana avgifter.

Kommunen kommer att utföra kontroll och inspektioner på arbetsplatserna för att tillse att regler och fastställd TA-plan följs.

Eventuella skador på vegetation och kommunala installationer samt kostnader för återställningsarbeten regleras i samband med att arbetsplatsen slutbesiktigas.

Straffbestämmelser för brott mot ordningslagen eller allmänna lokala ordningsföreskrifter finns i ordningslagen. Där finns också bestämmelser om förelägganden och förverkande.